

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE Vides programma: vides aizsardzības politikas prioritātes Latvijā

LIFE programmas informatīvais seminārs, **01.03.2018.**

Rudīte Vesere
VARAM Vides aizsardzības departamenta direktore

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE Vides apakšprogrammas prioritārās jomas

Prioritārā joma

Projektu veidi

**Vide un resursu
efektivitāte**

Izmēģinājuma projekti
Demonstrāciju projekti

**Daba un bioloģiskā
daudzveidība**

Izmēģinājuma projekti
Demonstrāciju projekti
Paugprakses projekti

**Vides pārvaldība un
informācija**

Informācijas, izpratnes
veidošana un izplatīšanas
projekti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides politikas pamatnostādnes 2014-2020 (VPP)

Galvenais vides politikas plānošanas dokuments.

MK apstiprināja 2014.gada 26.martā ar MK rīkojumu Nr. 130.

Virsmērķis — nodrošināt iedzīvotājiem iespēju **dzīvot tīrā un sakārtotā vidē,**

- īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības,
- saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību,
- nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu
- un sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Ietver gan situācijas raksturojumu, gan prioritāro problēmu, gan sasniedzamo **mērķu un turpmāko rīcību** uzskaitījumu.

Dokuments pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4711>

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes ūdeņu, plūdu un sausuma risku pārvaldības jomā

- 1. Dabīgās ūdens aiztures pasākumi un projekti, kuri veicina plūdu un sausuma riska pārvaldību.**
- 2. Projekti, kas novērš vai mazina upju baseinu apsaimniekošanas plānos konstatēto hidroloģisko un morfoloģisko pārveidojumu ietekmi.**
- 3. Projekti cilvēku darbības un lauksaimniecības radīta piesārņojuma ar biogēnajiem elementiem (gk. N un P) un organiskām vielām integrētai pārvaldībai.**
- 4. Projekti ūdeņu ķīmiskā piesārņojuma mazināšanai vai novēršanai, t.sk. samazinot prioritāro vielu emisijas to avotā.**
- 5. Projekti, ar kuriem īsteno ūdens taupīšanas pasākumus.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes jūras un tās piekrastes pārvaldībā

- 1. Projekti, kuru izstrādes nodrošina ilgtspējīgu jūras saimniecisko izmantošanu, t.sk. samazinot saimnieciskās darbības ietekmi uz jūras vidi ar projektā izstrādātu pārvaldības plānu palīdzību.**
- 2. Projekti, kuru mērķis ir novērst un samazināt atkritumu (*marine litter*) nonākšanu jūrā.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes ūdenssaimniecības jomā

1. Tādu dzeramā ūdens sagatavošanas un komunālo notekūdeņu attīrīšanas **tehnoloģiju izstrāde**, kas efektīvāk izmanto resursus (enerģiju, ūdeni) un samazina vai novērš **potenciāli bīstamo piesārņojošo vielu (*emerging pollutants*) un patogēnu nonākšanu vidē ar notekūdeņiem.**
2. **Projekti, kas nodrošina efektīvu ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu lauku teritorijās ar mazu iedzīvotāju blīvumu.**
3. Projekti, kas **sekmē ūdens vai notekūdeņu atkārtotu izmantošanu** un izstrādā vai demonstrē:
 - inovatīvas koncepcijas (alternatīvai) ūdensapgādei, notekūdeņu attīrīšanai un atkārtotai izmantošanai,
 - rentablas tehnoloģijas piesārņojuma kontrolei tā rašanās vietā,
 - inovāciju centrus,
 - pieejas, kas **novērš ūdens, enerģijas un resursu zudumu** ražošanas procesos un ūdenssaimniecības infrastruktūrā.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būtiskākie politikas plānošanas dokumenti ūdeņu jomā

**Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu
apgabalu apsaimniekošanas plāni 2016.-2021.gadam**

un

**Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu
apgabalu plūdu riska pārvaldības plāni 2016.-2021.gadam**

Ar plāniem var iepazīties Latvijas Vides, ģeoloģijas un
meteoroloģijas centra mājas lapā:

[http://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-
/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-
apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-
parvaldiba?id=1107&nid=424](http://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

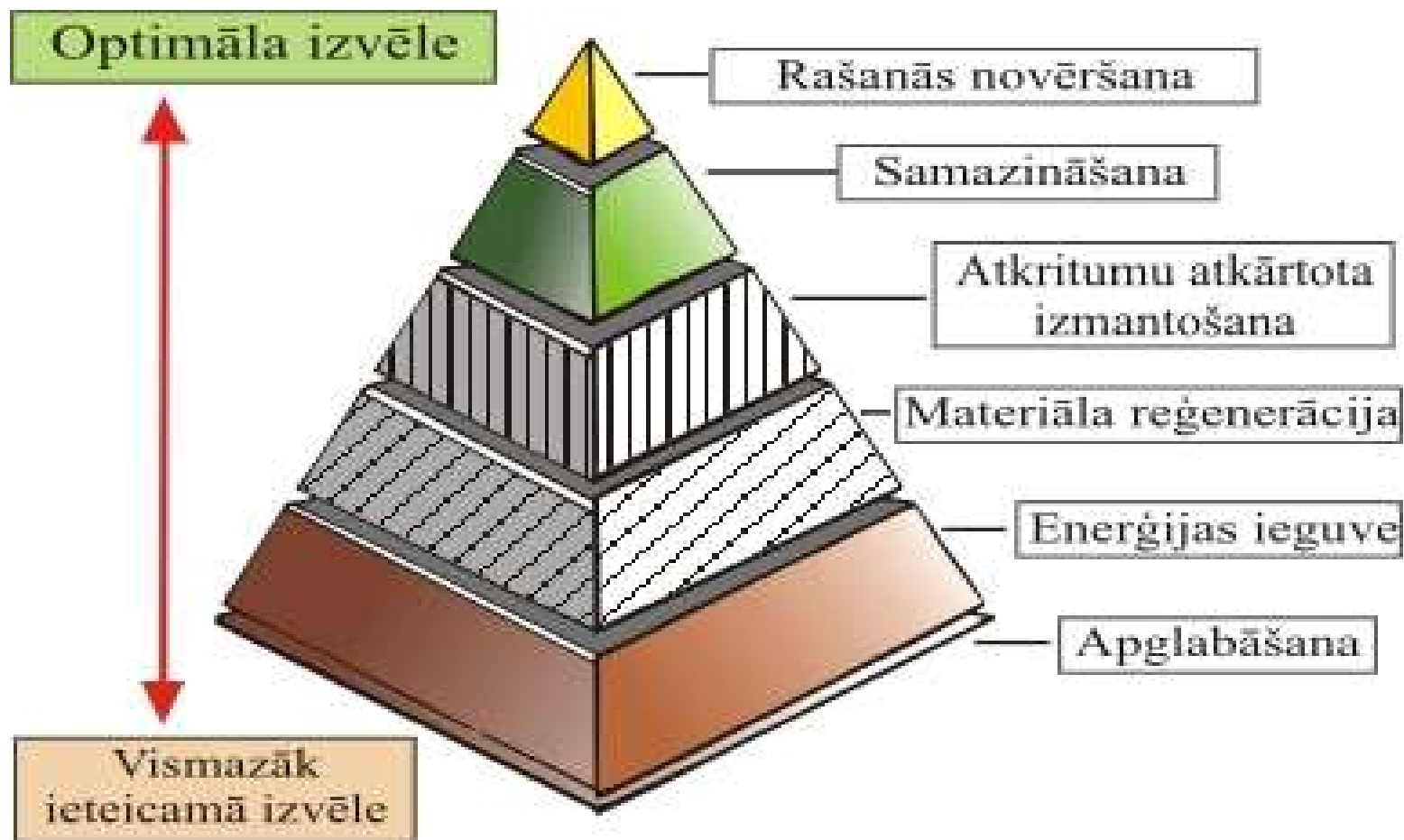
LIFE prioritārie projekti atkritumu apsaimniekošanas un resursu efektivitātes jomā

- 1. Atkritumu apsaimniekošanas** (dalītās vākšanas, šķirošanas un pārstrādes) metožu ieviešana apdzīvotās vietās ar zemu iedzīvotāju blīvumu.
2. Projekti, kas izmanto inovatīvas metodes un tehnoloģijas, lai sekmētu **atkritumu** atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un šķirošanu:
 - **elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu, bateriju un akumulatoru** dalīta vākšana un pārstrāde;
 - **nolietotu transportlīdzekļi** izjaukšanas un pārstrāde;
 - **celtniecības, nojaukšanas atkritumu pārstrāde**, radot pievienoto vērtību;
 - **plastmasas atkritumu** šķirošana un pārstrāde ar pievienoto vērtību;
 - **bioloģiski noārdāmo atkritumu** šķirošana un pārstrāde ar pievienoto vērtību;
 - **Kompozītmateriālu** pārstrāde.
3. **Atkritumu sastāvā esošo bīstamo vielu identificēšana un to atdalīšana.**
4. **Jaunu patēriņa modeļu vai pieeju ieviešana**, lai palielinātu resursu efektivitāti.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Atkritumu rašanās novēršana/ apglabāšanas samazināšana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Būtiskākie politikas dokumenti atkritumu apsaimniekošanas jomā

Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam, apstiprināts MK 2013.gada 21.martā ar MK rīkojumu Nr. 100. Pieejams <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4276>

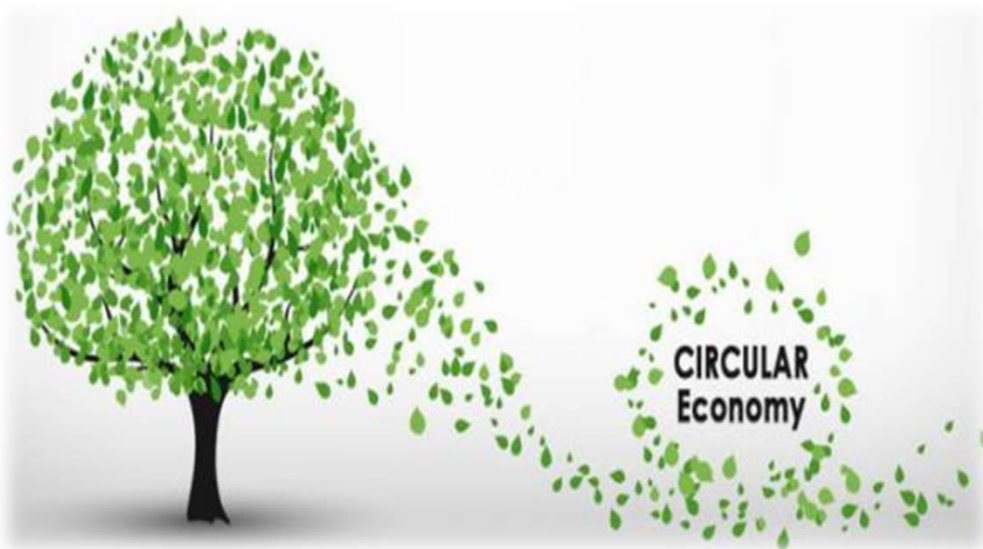
Eiropas Komisijas paziņojums «Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku»

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes resursu efektivitātes un aprites ekonomikas jomā

- 1. Projekti, kas īsteno aprites ekonomikas koncepciju, izmantojot pilnu produkta aprites ciklu.**
- 2. Projekti, kas piedāvā jaunus uzņēmējdarbības modeļus resursu efektivitātes jomā, samazinot izejvielu, enerģijas, ūdens u.tml. resursu patēriņu.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes augsnes jomā

- 1. Projekti, ar kuriem īsteno darbības, kuru efektivitāte ir augstāka nekā tirgū pieejamie risinājumi un kā rezultātā tiek panākta valsts teritoriālā attīstība bez papildus zemes izmantošanas.**
- 2. Integrētas ilgtspējīgas augsnes apsaimniekošanas prakses īstenošana.**

VPP 2014.-2020. augsnes ilgtspējīgas izmantošanas un aizsardzības nodrošināšanai cita starpā paredz šādus uzdevumus:

- sagatavot augšņu kartes, kas atbilst FAO klasifikācijai;
- veikt pētījumus par augsnes kvalitāti, par dažādu faktoru ietekmi uz augsni;
- plānojot teritoriju attīstību, ņemt vērā augsnes kvalitāti, iespēju robežās nepieļaujot auglīgo augšņu apbūvi.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes mežu apsaimniekošanas jomā

1. Projekti, kas paredz efektīvu rīku, metodiku, paņēmieni, tehnoloģiju un iekārtu izmantošana, lai īstenotu **dabai tuvinātas meža apsaimniekošanas vai līdzīgas intensīvākai meža apsaimniekošanai alternatīvas mežkopības pieejas.**
2. Tādu metožu testēšana un ieviešana, ar kurām **esošus mežus ar augstu ugunsbīstamību varētu pārveidot** par noturīgākām mežaudzēm, kurās ir zemāks degmateriāla uzkrāšanās un uguns izplatīšanās risks.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes vides un veselības jomā, tostarp attiecībā uz ķīmiskajām vielām un troksni

- 1. Projekti, ar kuriem samazina ķīmisko vielu** (tostarp nanomateriālu un biocīdu) **ietekmi uz vidi vai cilvēka veselību**, nodrošinot ķīmisko vielu drošāku vai ilgtspējīgāku izmantošanu, samazinot saskari ar produktos vai vidē esošām toksiskām vielām.
- 2. Autoceļu trokšņa samazināšana blīvi apdzīvotos pilsētu rajonos**, izmantojot tādus zema trokšņa līmeņa pārklājumus un/vai riepas, kuru aprites cikla izmaksas ir līdzīgas standarta pārklājumu un/vai riepu izmaksām, bet kuri ievērojami samazina trokšņa līmeni.
- 3. Rūpniecisko avāriju risku kartēšana un iekļaušana plānošanā**, lai novērstu domino efektu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes gaisa kvalitātes jomā

1. Projekti, kas **uzlabo gaisa kvalitāti un samazina daļiņu (PM) emisijas** teritorijās, kur mājokļu apsildei plaši izmanto cieto kurināmo, piemēram, biomasu, ogles un kūdru.
2. **Ilgspējīgu autotransporta mobilitātes** projekti.
3. **Ilgspējīgu aviācijas un autoceļiem neparedzētas mobilās tehnikas mobilitātes** projekti.
4. Projekti, kas saistīti ar **lauksaimniecības radītā amonjaka, metāna un PM emisiju samazināšanu**.
5. Projekti, kas izstrādā un testē jaunas **piesārņojuma novēršanas un samazināšanas tehnoloģijas**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes gaisa kvalitātes jomā (integrēta un ilgtspējīga pilsētvides plānošana)

Integrētas pilsētvides politikas un regulatīvu pieeju īstenošana ilgtspējīgai plānošanai un projektēšanai un/vai novatorisku tehnisko risinājumu atbalstīšanai, lai uzlabotu vismaz vienu no šādiem aspektiem:

- pilsētas sabiedriskais transports un mobilitāte;
- energoefektivitāte vai resursu efektivitāte vai bezemisiju/mazemisijas atjaunojamu energoresursu vai materiālu izmantošana;
- pārtikas vietēja ražošana;
- pilsētu ekosistēmu un to pakalpojumu stāvokli.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes vides pārvaldības un informācijas jomā (1)

➤ **Informācijas, komunikācijas un izpratnes veidošanas kampaņas:**

Projekti, kas veicina noteiktas mērķauditorijas izpratnes veidošanu par vides problēmām, ES vides politiku, rīkiem un/vai tiesību aktiem.

➤ **Informācijas sistēmas, publiskās pārvaldes kvalitāte un brīvprātīga pieeja:**

Publiskā sektora iestāžu **vides informācijas sistēmu uzlabošana**, ar kurām **elektroniski vāc, apstrādā, uzglabā un kopīgo informāciju**, izstrādājot un piedāvājot jaunas sistēmas vai uzlabojot esošās.

Projektiem jāuzlabo ES vides politikas īstenošana un jāatbilst ES ziņošanas saistībām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes vides pārvaldības un informācijas jomā (2)

- **Publiskās pārvaldes spēju un kvalitātes uzlabošana attiecībā uz plāniem, programmām, analīzi, pārskatiem un novērtējumiem un/vai atļauju izsniegšanu, atbrīvojumiem un citiem lēmumiem par konkrētām darbībām.**
- **Brīvprātīgo pieeju izstrāde, veicināšana, īstenošana, saskaņošana, kā arī to izmantošana** struktūrās, kas vēlas mazināt savas darbības, ražojumu un pakalpojumu ietekmi uz vidi
(trešo personu veikta verifikācija, ekoloģiskās pēdas nospieduma noteikumi, ES ekomarķējums, zaļā publiskā iepirkuma izmantošana, EMAS, ēku ekoloģisko raksturlielumu novērtējums).

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

LIFE projektu prioritātes vides pārvaldības un informācijas jomā (vides prasību atbilstības nodrošināšana un tiesu pieejamība)

- **Atbalsts vidiskās atbilstības nodrošināšanai**, izstrādājot un/vai īstenojot pārrobežu, valsts vai reģionālās riskos balstītās stratēģijas, lai **veicinātu, pārbaudītu un panāktu atbilstību**;
- **Atbalsts vidiskās atbilstības nodrošināšanai**, izveidojot **praktiķiem vai ekspertiem**, jaunus pārrobežu, valsts vai reģionālos **tīklus** vai uzlabojot esošos un/vai izstrādājot **profesionālās kvalifikācijas celšanas un mācību** programmas vai uzlabojot esošās;
- **Inovatīvu rīku un darbību izstrāde un izmantošana atbilstības veicināšanai, uzraudzībai un panākšanai**;
- **Publiskā sektora iestāžu rīcības uzlabošana attiecībā uz iedzīvotāju sūdzībām un iesniegumiem vides jautājumos**;
- **Tiesu iestāžu pieejamības un/vai mediācijas veicināšana vides jautājumu risināšanai**.

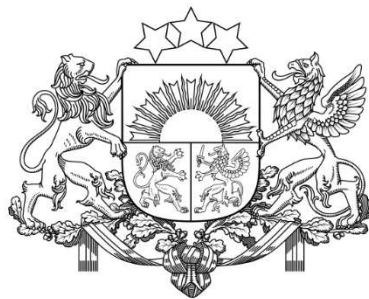
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

VPP 2014.-2020. horizontālie jautājumi vides aizsardzībā

Mērķis – nodrošināt labu vides pārvaldību visos līmeņos, kā arī labu vides komunikāciju, kas balstīta uz iespējami pilnīgu un izsvērtu vides informāciju; veicināt sabiedrības plašu iesaistīšanos vides jautājumu risināšanā.

Svarīgākie veicamie pasākumi:

1. ekonomisko instrumentu ciešāka sasaiste ar vides problēmu risinājumiem un videi nodarītajiem zaudējumiem;
2. iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas attīstība;
3. zinātnes potenciāla iesaistīšana pētījumu veikšanā;
4. efektīva vides informācijas, monitoringa un kontroles sistēma;
5. vides aizsardzības aspektu integrēšana pašvaldību teritoriju attīstības plānojumos un praksē;
6. zaļā publiskā iepirkuma veicināšana;
7. atbalsts vides izglītības sistēmai un sabiedriskajām vides informācijas kampaņām;
8. atbalsts nevalstisko vides organizāciju darbībai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies!

